

RÅDETS DIREKTIV 2004/67/EG
av den 26 april 2004
om åtgärder för att säkerställa en tryggad naturgasförsörjning
(Text av betydelse för EES)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 100 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag ⁽¹⁾,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽²⁾,

efter att ha hört Regionkommittén,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande ⁽³⁾, och

av följande skäl:

- (1) Naturgas (nedan kallat "gas") svarar för en allt större andel av gemenskapens energiförsörjning och, som framgår av grönboken Mot en europeisk strategi för trygg energiförsörjning, förväntas Europeiska unionen på lång sikt bli alltmer beroende av gasimport från källor utanför EU.
- (2) Enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 98/30/EG av den 22 juni 1998 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas ⁽⁴⁾ och Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/55/EG av den 26 juni 2003 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 98/30/EG ⁽⁵⁾ håller gemenskapens gasmarknad på att liberaliseras. Därför kan, i fråga om försörjningstrygghet, varje problem som leder till att gasförsörjningen minskar orsaka allvarliga störningar i gemenskapens ekonomiska verksamhet; det blir därför alltmer nödvändigt att trygga gasförsörjningen.
- (3) Fullbordandet av den inre marknaden för gas förutsätter, för att snedvridningar av marknaden skall undvikas, gemensamma minimibestämmelser för försörjningstryggheten, särskilt genom öppna och icke-diskriminerande strategier för försörjningstryggheten, vilka är förenliga med en sådan marknads krav. Det är därför mycket viktigt att klart och tydligt fastställa alla marknadsaktörers roller och ansvarsområden för att säkerställa en tryggad gasförsörjning och för att den inre marknaden skall fungera väl.
- (4) De skyldigheter som åläggs företagen avseende en tryggad försörjning bör inte hämma en väl fungerande inre marknad och bör inte heller medföra en orimlig och oproportionerlig börda för aktörerna på gasmarknaden, inbegripet nya och små marknadsaktörer.
- (5) Med tanke på den växande marknaden för gas i gemenskapen är det viktigt att upprätthålla en tryggad gasförsörjning, särskilt när det gäller hushållskonsumenter.
- (6) Ett stort urval instrument finns tillgängliga för branschen och i förekommande fall för medlemsstaterna för att uppfylla kraven på försörjningstrygghet. Bilateral avtal mellan medlemsstater kan vara ett sätt att bidra till att uppnå miniminormerna för försörjningstrygghet med beaktande av fördraget och sekundärrätten, i synnerhet artikel 3.2 i direktiv 2003/55/EG.
- (7) Minimivärdena för lagring av gas kan fastställas antingen på nationell nivå eller av branschen. Naturligtvis bör inga ytterligare investeringskrav följa av detta.
- (8) Med hänsyn till vikten av att trygga gasförsörjningen, bl.a. genom långtidskontrakt, bör kommissionen bevaka utvecklingen på gasmarknaden på grundval av rapporter från medlemsstaterna.
- (9) För att bemöta den växande efterfrågan på gas och för att diversifiera gasförsörjningen som en förutsättning för en konkurrenskraftig inre marknad för gas måste gemenskapen under de kommande årtiondena uppbåda stora tillskott till gasförsörjningen, vilka till stor del måste komma från avlägsna källor och transporteras långa sträckor.
- (10) Gemenskapen, de gasproducerande länderna och transitländerna har ett stort gemensamt intresse av att säkerställa fortsatta investeringar i infrastruktur för gasförsörjning.
- (11) Långsiktiga avtal har haft mycket stor betydelse för en trygg gasförsörjning i Europa och kommer att ha det även i framtiden. Den nuvarande användningen av långsiktiga kontrakt i gemenskapen är tillräcklig, och sådana kontrakt förväntas fortsättningsvis stå för en stor andel av den totala gasförsörjningen eftersom företagen kommer att behålla dem i sin samlade kontraktportfölj.

⁽¹⁾ EUT C 331 E, 31.12.2002, s. 262.

⁽²⁾ EUT C 133, 6.6.2003, s. 16.

⁽³⁾ Ännu ej offentliggjort i EUT.

⁽⁴⁾ EGT L 204, 21.7.1998, s. 1.

⁽⁵⁾ EUT L 176, 15.7.2003, s. 57.

- (12) Det har gjorts stora framsteg inom utvecklingen av plattformar för likvid handel och genom program för överlåtelse av gas på nationell nivå. Denna trend förväntas fortsätta.
- (13) Det är viktigt att upprätta verklig solidaritet mellan medlemsstaterna vid större försörjningskriser, ännu viktigare som medlemsstaterna blir alltmer beroende av varandra när det gäller försörjningstryggheten.
- (14) Medlemsstaternas suveräna rättigheter att bestämma över sina egna naturresurser påverkas inte av detta direktiv.
- (15) En grupp för samordning av gasförsörjningen bör inrättas, som bör underlätta samordningen av åtgärder för försörjningen på gemenskapsnivå om ett betydande försörjningsavbrott skulle inträffa och även få bistå medlemsstaterna med samordningsåtgärder på nationell nivå. Gruppen bör dessutom regelbundet utväxla upplysningar av intresse om tryggad gasförsörjning och bör reflektera över aspekter som kan ha betydelse vid ett betydande försörjningsavbrott.
- (16) Medlemsstaterna bör anta och offentliggöra nationella bestämmelser för krissituationer.
- (17) I detta direktiv bör det finnas regler för den händelse att ett större avbrott inträffar; ett sådant avbrott i leveranserna bör förväntas sträcka sig över avsevärd tid, minst åtta veckor.
- (18) När det gäller hantering av betydande försörjningsavbrott bör det i detta direktiv föreskrivas en mekanism som grundar sig på en strategi i tre steg. Det första steget skulle avse industrins reaktion på avbrottet i leveranserna, och, om detta inte är tillräckligt, bör medlemsstaterna vidta åtgärder för att avhjälpa avbrottet i leveranserna. Lämpliga åtgärder på gemenskapsnivå bör endast vidtas i det fall att de åtgärder som vidtagits i det första och det andra steget har misslyckats.
- (19) Eftersom målet för detta direktiv, nämligen att säkerställa en lämplig nivå för tryggad gasförsörjning — särskilt vid ett större avbrott i leveranserna — och samtidigt bidra till att den inre marknaden för gas fungerar väl, inte, under alla omständigheter, i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna, särskilt med tanke på det ökande ömsesidiga beroendet mellan medlemsstaterna när det gäller försörjningstryggheten, och det därför, på grund av åtgärdens omfattning och verkningar, bättre kan uppnås på gemenskapsnivå, kan gemenskapen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Mål

I detta direktiv fastställs åtgärder för att säkerställa en lämplig nivå för tryggad gasförsörjning. Dessa åtgärder bidrar också till en väl fungerande inre marknad för gas. Detta direktiv innehåller bestämmelser om en gemensam ram inom vilken medlemsstaterna skall definiera allmänna, öppna och icke-diskriminerande strategier för försörjningstryggheten, vilka är förenliga med kraven för en konkurrenskraftig inre marknad för gas, klargöra de olika marknadsaktörernas allmänna roller och ansvarsområden samt tillämpa särskilda icke-diskriminerande förfaranden för att säkerställa en tryggad gasförsörjning.

Artikel 2

Definitioner

I detta direktiv avses med

1. långsiktiga avtal om gasleveranser: avtal om gasleveranser med en löptid på mer än tio år,
2. betydande försörjningsavbrott: en situation där gemenskapen riskerar att förlora mer än 20 % av sina gasleveranser från tredjeland och situationen på gemenskapsnivå troligtvis inte kan hanteras på lämpligt sätt med nationella åtgärder.

Artikel 3

Strategi för att säkerställa gasförsörjningen

1. När medlemsstaterna fastställer sin allmänna strategi för att säkerställa lämpliga nivåer för en tryggad gasförsörjning skall de klargöra de olika marknadsaktörernas roller och ansvarsområden för att fullfölja denna strategi och ange tillräckliga miniminormer för tryggad försörjning som måste uppfyllas av aktörerna på gasmarknaden i medlemsstaten i fråga. Normerna skall genomföras på ett icke-diskriminerande och öppet sätt och skall offentliggöras.
2. Medlemsstaterna skall vidta lämpliga mått och steg för att säkerställa att de åtgärder som anges i detta direktiv inte medför en orimlig och oproportionerlig börda för aktörer på gasmarknaden och att de är förenliga med kraven för en konkurrenskraftig inre marknad för gas.
3. En icke uttömmande förteckning över instrument för att trygga gasförsörjningen återfinns i bilagan.

Artikel 4

Försörjningstrygghet för särskilda kunder

1. Medlemsstaterna skall inom respektive territorium se till att gasförsörjningen för hushållskonsumenter säkras i lämplig utsträckning, i varje fall

- a) vid ett partiellt avbrott i den nationella gasförsörjningen under en period som skall fastställas av medlemsstaterna med beaktande av nationella förhållanden,
- b) vid extrem kyla under en nationellt fastställd period med hög förbrukning,
- c) under perioder med exceptionellt hög efterfrågan på gas under de kallaste perioderna som statistiskt inträffar vart tjugonde år.

Dessa kriterier benämns i detta direktiv "normer för försörjningstrygghet".

2. Medlemsstaterna får utvidga räckvidden för punkt 1 särskilt till att omfatta små och medelstora företag och andra konsumenter som inte kan ställa om sin gaskonsumtion till andra energikällor, inklusive åtgärder för att säkra det nationella elsystemet om detta är beroende av gasförsörjning.

3. I den icke uttömmande förteckningen i bilagan anges exempel på sådana instrument som kan användas för att uppnå normerna för försörjningstrygghet.

4. Medlemsstaterna kan, med beaktande av de geologiska förhållandena på sitt territorium och vad som är tekniskt och ekonomiskt genomförbart, även vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att anläggningar för lagring av gas inom territoriet i lämplig grad bidrar till att uppnå normerna för försörjningstrygghet.

5. Om en tillräcklig sammankopplingsgrad är tillgänglig kan medlemsstaterna i samarbete med en annan medlemsstat vidta lämpliga åtgärder, inbegripet bilaterala avtal, för att uppnå normerna för försörjningstrygghet genom att använda anläggningar för lagring av gas i den andra medlemsstaten. Dessa åtgärder, särskilt bilaterala avtal, får inte utgöra ett hinder för en väl fungerande inre marknad för gas.

6. Medlemsstaterna kan fastställa eller kräva att industrin fastställer minimiriktvärden för eventuella framtida bidrag till försörjningstryggheten från lager inom eller utanför medlemsstatens territorium. Dessa riktvärden skall offentliggöras.

Artikel 5

Rapportering

1. Den rapport som medlemsstaterna i enlighet med artikel 5 i direktiv 2003/55/EG skall offentliggöra, skall även omfatta följande:

- a) Konkurrenspåverkan av de åtgärder som vidtas enligt artiklarna 3 och 4 på samtliga aktörer på gasmarknaden.
- b) Nivåer på lagringskapacitet.
- c) Omfattningen av de långsiktiga avtal om gasleveranser som ingåtts av företag som är etablerade och registrerade på medlemsstaternas territorium, särskilt avtalens återstående löptid, på grundval av uppgifter från de berörda företagen, dock med undantag för kommersiellt känsliga uppgifter, samt uppgifter om gasmarknadens likviditetsgrad.
- d) Ett regelverk som ger tillräckliga incitament till nyinvesteringar för prospektering och produktion, lagring, LNG och transport av gas, även med beaktande av artikel 22 i direktiv 2003/55/EG i den mån det genomförts i medlemsstaten.

2. Denna information skall beaktas av kommissionen i de rapporter som den lägger fram enligt artikel 31 i direktiv 2003/55/EG mot bakgrund av det direktivets konsekvenser för hela gemenskapen och för en allmänt säker och effektiv inre marknad för gas.

Artikel 6

Övervakning

1. Kommissionen skall på grundval av de rapporter som anges i artikel 5.1 övervaka följande:

- a) I vilken omfattning det ingås nya långsiktiga avtal om gasimport från tredjeländer.
- b) Om det finns tillräcklig likviditet vad gäller gasförsörjning.
- c) Nivån när det gäller arbetsgas och uttagskapaciteten från gaslager.
- d) Graden av sammankoppling mellan medlemsstaternas nationella gassystem.
- e) Den förutsebara gasförsörjningssituationen mot bakgrund av efterfrågan, försörjningsautonomi och tillgängliga försörjningskällor på gemenskapsnivå när det gäller särskilda geografiska områden i gemenskapen.

2. Om kommissionen finner att gasleveranserna i gemenskapen kommer att vara otillräckliga för att möta en förutsebar efterfrågan på gas på lång sikt, får den lägga fram förslag i enlighet med fördraget.

3. Kommissionen skall senast den 19 maj 2008 lämna en översynsrapport till Europaparlamentet och rådet om erfarenheterna av tillämpningen av denna artikel.

*Artikel 7***Grupp för samordning av gasförsörjningen**

1. En grupp för samordning av gasförsörjningen inrättas härmed för att underlätta samordningen av åtgärder för att trygga försörjningen (nedan kallad "gruppen").
2. Gruppen skall bestå av företrädare för medlemsstaterna och representativa organ för berörda industrier och berörda konsumenter under kommissionens ordförandeskap.
3. Gruppen skall själv anta sin arbetsordning.

*Artikel 8***Nationella åtgärder för krisituationer**

1. Medlemsstaterna skall på förhand utarbeta och, i förekommande fall, uppdatera sina nationella åtgärder för krisituationer och underrätta kommissionen om dessa. Medlemsstaterna skall offentliggöra sina nationella åtgärder för krisituationer.
2. Medlemsstaternas åtgärder för krisituationer skall säkerställa att marknadsaktörerna i förekommande fall ges tillräckliga möjligheter till en första reaktion på krisituationen.
3. Med förbehåll för artikel 4.1 kan medlemsstaterna lämna uppgifter till ordföranden i gruppen om sådana händelser som de på grund av händelsernas omfattning och exceptionella karaktär anser inte kan hanteras på ett lämpligt sätt genom nationella åtgärder.

*Artikel 9***Gemenskapsmekanism**

1. Om en händelse inträffar som sannolikt kommer att utvecklas till ett betydande försörjningsavbrott under en avsevärd tid eller vid en händelse som en medlemsstat i enlighet med artikel 8.3 lämnat uppgift om skall kommissionen så snart som möjligt på en medlemsstats begäran eller på eget initiativ sammankalla gruppen.
2. Gruppen skall undersöka och vid behov bistå medlemsstaterna med att samordna de åtgärder som vidtas på nationell nivå för att hantera det betydande försörjningsavbrottet.
3. Gruppen skall vid fullgörandet av sina uppgifter till fullo beakta följande:
 - a) De åtgärder som gasindustrin vidtar som en första reaktion på ett betydande försörjningsavbrott.
 - b) De åtgärder som medlemsstaterna vidtar, till exempel de som vidtas enligt artikel 4, inklusive relevanta bilaterala avtal.
4. Om de åtgärder som vidtas på nationell nivå enligt punkt 3 är otillräckliga för att hantera effekterna av en händelse enligt punkt 1 får kommissionen i samråd med gruppen utfärda rekommendationer till medlemsstaterna om ytterligare åtgärder för att bistå de medlemsstater som särskilt berörs av det betydande försörjningsavbrottet.

5. Om de åtgärder som vidtas på nationell nivå i enlighet med punkt 4 är otillräckliga för att hantera effekterna av en händelse enligt punkt 1, kan kommissionen lägga fram ett förslag för rådet om ytterligare nödvändiga åtgärder.

6. Alla åtgärder på gemenskapsnivå som anges i denna artikel skall innehålla bestämmelser som syftar till att garantera en skälig och rättvis ersättning till de företag som berörs av de åtgärder som skall vidtas.

*Artikel 10***Övervakning av genomförandet**

1. Senast den 19 maj 2008 skall kommissionen, mot bakgrund av hur medlemsstaterna har genomfört detta direktiv, rapportera om i vilken mån de instrument som används enligt artiklarna 3 och 4 är effektiva och om hur de påverkar den inre marknaden för gas och utvecklingen av konkurrensen på den inre marknaden för gas.
2. Mot bakgrund av resultatet av övervakningen kan kommissionen vid behov utfärda rekommendationer eller lägga fram förslag om ytterligare åtgärder för att förbättra försörjningstryggheten.

*Artikel 11***Införlivande**

Medlemsstaterna skall sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 19 maj 2006. De skall genast till kommissionen överlämna texten till dessa bestämmelser samt en jämförelsetabell över bestämmelserna och detta direktiv.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser skall de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen skall göras skall varje medlemsstat själv utfärda.

*Artikel 12***Ikraftträdande**

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 13

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Luxemburg den 26 april 2004.

På rådets vägnar

J. WALSH

Ordförande

BILAGA

Icke uttömmande förteckning över instrument för att trygga gasförsörjningen, till vilka hänvisning görs i artikel 3.3 och artikel 4.3

- arbetsgas i lagringskapacitet,
 - uttagskapacitet från gaslager,
 - tillhandahållande av rörledningskapacitet så att gas kan omledas till berörda områden,
 - likviditet på gasmarknaden,
 - flexibiliteten i systemet,
 - utveckling av den avkopplingsbara efterfrågan,
 - användning av alternativa reservbränslen i industrianläggningar och kraftverk,
 - gränsöverskridande kapacitet,
 - samarbete mellan systemansvariga för överföringssystem i angränsande medlemsstater när det gäller samordnad styrning av gasflöden,
 - samordnad styrning av gasflöden mellan operatörerna för distributions- och överföringssystemen,
 - inhemsk produktion av gas,
 - flexibilitet i produktion,
 - flexibilitet i import,
 - diversifiering av gasförsörjningskällor,
 - långsiktiga avtal,
 - investeringar i infrastruktur för gasimport via terminaler för återförgasning samt gasledning.
-